

Milan Pelc

Božji grob katedrale u Zagrebu i barokna tipološka ikonografija

Božji grob katedrale u Zagrebu, izrađen 1659. u tehnici reljefnog zlatoveza, izvanredno je i jedinstveno ostvarenje barokne umjetnosti i umjetničkog obrta. Izrađen je po narudžbi zagrebačkog biskupa Petra Petretića, a autor mu je njemački vezilac iz Ingolstadta, Wolfgang Jakob Stoll, koji je boravio u Zagrebu sredinom 17. stoljeća. Funkcionalni dio zagrebačkog *Božjeg groba*, izrađenog u obliku sarkofaga-relikvijara, nije unutrašnjost, već njegovo oplošje sa scenama Isusove muke i uskrsnuća, njihovim tipološkim paralelama iz Staroga zavjeta te simbolima *arma Christi*. Obnavljanje srednjovjekovne tipologije uz njezinu istodobnu baroknu preobrazbu provedeno je i oblikom "groba", koji evocira srednjovjekovni sarkofag-relikvijar, i koncepcijom narativnih prizora, koja se oslanja na paralelizaciju Staroga i Novoga zavjeta, po uzoru na kasnosrednjovjekovnu *bibliju pauperum*. Didaktički i ikonografski odjeci kasnosrednjovjekovne *bibliae pauperum* u baroknome ruhu posve su očiti, međutim korespondencije *antitypus-typus* nisu regulirane u smislu srednjovjekovne skolastičke preciznosti koja točno određuje koje starozavjetne scene služe kao prefiguracije određenim novozavjetnima, već je u duhu barokne redukcije i ciljanog postavljanja naglasaka pojačano značenje pojedinih prizora, primjerice onih koji se odnose na euharistiju. Učinak cjeline počiva ponajprije na slikama, ali i na verbalnom aspektu komunikacije: ispod svakog prizora izvezen je u kartuši kratak komentar s referencijom na odgovarajuće mjesto u Sv. pismu. Stoll nije samostalno zamišljao pojedine izvezene prizore, već se isključivo služio gotovim uzorima s bakroreza Jana Sadelera, prema predlošcima Maertena de Vosa iz 1580. Izborom prizora i svetopisamskih komentara uobličena je ikonografski promišljena cjelina snažnog vizualnog i didaktičnog učinka u skladu s intencijama katoličke duhovne obnove, za koju su osobito zaslužni isusovci i biskup Petar Petretić, pitomac isusovačke gimnazije u Zagrebu. Biskup Petretić je isusovačke metode u obnovi pobožnosti prema Isusovoj mucu na jedinstven način ugradio u Božji grob zagrebačke katedrale, učinivši ga izvrsnim primjerom preoblačenja srednjovjekovne vjerske tipologije u novo barokno ruho.